

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม  
อำเภอละแม จังหวัดชุมพร\*  
THE ECOTOURISM MODEL IN TAI KIAM MARKET  
LAMAE DISTRICT CHUMPHON PROVINCE

พระอธิการกฤษณา ขนฺติธมฺโม

Phraadhikarn Kritsana Kantitommo

พระครูเนกขัมมธรรมธาร

Phrakhru Nekkham Thammathan

พระสมุห์ชวาลิต สุวรรณจันทร์

Phrasmu Chawalit Suwannachan

ภัชลดา สุวรรณนวล

Patchlada Suwannual

พระปลัดภูริวิศิษฐ์ ชูประดิษฐ์

Phrapaladphurivisit Chupradith

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surat Thani Buddhist College, Thailand

E-mail: krisana3153@gmail.com

## บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุนค่าทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม 2) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร เป็นวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก มีขอบเขตด้านเนื้อหา 3 ด้าน คือ ด้านคุนค่าทางวัฒนธรรม ด้านอัตลักษณ์ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มพระสงฆ์ 4 รูป กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยมจำนวน 5 คน กลุ่มนักวิชาการสังคมวิทยาและพัฒนาชุมชน จำนวน 3 คน กลุ่มนักวิชาการด้านวัฒนธรรมจำนวน 3 คน รวมทั้งหมดจำนวน 15 รูป/คน วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปเป็นภาพรวม ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านคุนค่าทางวัฒนธรรม มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสักการะหลวงพ่อบรม นี้วเพชร

\* Received April 13, 2022; Revised May 27, 2022; Accepted June 18, 2022



ผลิตเพื่อกับธรรมชาติตลาดใต้เคี่ยม มีต้นเคี่ยมโดยรอบ ชายทะเลสวยงาม อาหารพื้นบ้าน ได้แก่ กะป๋าย่าง (เคยจี) สินค้าพื้นเมือง การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากทะเล ปลาแดดเดียว ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ผลิตภัณฑ์ไม้กวาดก้านมะพร้าว วัฒนธรรมท้องถิ่น 2) ด้านอัตลักษณ์ตลาดใต้เคี่ยมมีการส่งเสริมอัตลักษณ์ โดยใช้บรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติและใช้วัสดุท้องถิ่นที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบตอง กะลามะพร้าว ปลีกกล้วย 3) นำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม “3B 2C MERITS MODEL” ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ B1= bamboo B2= Banana leaf B3= Banana blossom C1= Coconut shell C2= Coconut broom M= Make a pilgrimage to E= Enjoyment R= Resak tembaga I= Identity T= Temple S=Shrimp paste

**คำสำคัญ :** รูปแบบการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, ตลาดใต้เคี่ยม

## Abstract

The objectives of this research paper were 1) to study the cultural value of ecotourism in Talad Tai Kiam, 2) to study the identity and activities of ecotourism in Talad Tai Kiam, and 3) to present a model of ecotourism at Talad Tai Kiam, Lamae District. Chumphon. This is qualitative research by studying documents and in-depth interviews. There are three areas of content scope: cultural values. identity and conservation tourism activities. Two groups of key informants were the group of monks, namely the governing primate. and pastors at the abbot level in Lamae District, Chumphon Province Number of 4 photos, a group of village scholars about the model of ecotourism in Tai Kiam Market Number of 5 people Sociology and Community Development Academic Group Number of 3 people Cultural Academic Group Number of 3 people A total of 15 photos/person were analyzed by content and summarized as a whole. The results of the research found that 1) cultural values There are cultural tourism activities to pay homage to Luang Pho Chom, the diamond finger, and enjoy the nature of the Tai Kiam Market. There are trees around beautiful seaside Local food, including grilled shrimp paste (Kei Ji), local products Processing of seafood products, sun-dried fish, handicraft products Coconut broom products local culture 2) In terms of identity, the Tai Kiam market has promoted identity. by using natural packaging and using local materials made from natural materials such as banana leaves, coconut shells, banana blossoms “3B 2C MERITS MODEL”



whose key elements are: B1= bamboo B2= Banana leaf B3= Banana blossom C1= Coconut shell C2= Coconut broom M= Make a pilgrimage to E= Enjoyment R= Resak tembaga I= Identity T = Temple S=Shrimp paste.

**Keywords:** Tourism model, Ecotourism, Tai Kiam market

## บทนำ

ปัจจุบันมนุษย์กับการเดินทางเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาควบคู่กันตั้งแต่โบราณกาล ซึ่งมนุษย์ในยุคแรก ๆ ออกเดินทางเพื่อแสวงหา อาหาร ที่อยู่อาศัย และเครื่องนุ่งห่มที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ต่อมาเมื่อมนุษย์พัฒนาขึ้นการเดินทาง ก็เริ่มมีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า การแลกเปลี่ยนสิ่งของ หรือการแสวงหาดินแดนใหม่จากบันทึกทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ทั่วโลก เหตุนี้แสดงให้เห็นว่าการเดินทางมีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาความเจริญของมนุษย์ รวมถึงประเด็นปัญหาด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการท่องเที่ยวในปัจจุบันพบว่า มนุษย์มีความต้องการศึกษาเรียนรู้ การเดินทางในรูปแบบผจญภัย รวมทั้งการได้เข้าไปมีส่วนร่วม และสัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง (ทงศักดิ์ วิกุล, 2547)

ดังนั้นการท่องเที่ยวในปัจจุบันถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศ ทั้งยังสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจซึ่งเกิดการกระจายรายได้ไปยังชุมชนท้องถิ่น ซึ่งภาพรวมจะนำไปสู่การสร้างเสริมความเจริญเติบโต รวมทั้งการมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางวัฒนธรรมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ธรรมชาติในพื้นที่ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้เป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุดังกล่าวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงได้รับการผลักดันส่งเสริมให้เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งรวมถึงประเด็นปัญหาด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของการเปลี่ยนแปลงการสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ของการท่องเที่ยวใหม่ (วิระพล ทองมา, 2559) ปัจจุบันการท่องเที่ยวยุคใหม่ คือ การทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเป็นของชุมชนและเป็นรายได้ของชุมชน โดยการลงทุนร่วมกับท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว ด้วยข้อจำกัดของทรัพยากรที่ไม่สามารถเพิ่มพูนได้ทันทีหรือเพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ซึ่งนับวันจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ การนำทรัพยากรมาใช้จึงต้องคิดไตร่ตรองให้รอบคอบมากขึ้นนำไปสู่แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อผลสำเร็จสูงสุดในการพัฒนาซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีจำนวนประชากรเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นมีสถานที่ท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายแต่สิ่งที่เป็นปัญหา คือ ประชาชนขาดความตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, 2564) เหตุนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ



พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามนโยบายของภาครัฐ เนื่องจากชุมชนเป็นผู้ที่รับรู้ปัญหาและได้รับผลกระทบโดยตรงจากการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยสร้างเครือข่ายชุมชน และแบ่งปันความรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชนโดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จะเป็นแรงผลักดันในการดำเนินงานพร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน (พรหมภัสสร ชุณหบุญญทิพย์, 2560)

จังหวัดชุมพร ได้ชื่อว่าเป็นประตูสู่ภาคใต้ เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามมากมาย โดยเฉพาะท้องทะเลชุมพร อุดมสมบูรณ์ไม่แพ้ทางฝั่งอันดามันเลยทีเดียว มีสินค้าท้องถิ่น กินอาหารพื้นเมืองอร่อย ๆ ตลาดใต้เคี่ยม ตลาดวัฒนธรรมตั้งอยู่ที่หมู่ 1 ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ท่ามกลางสวนยางอันร่มรื่นกว่า 7 ไร่ โดยมีการตกแต่งซุ้มร้านค้าด้วยวัสดุธรรมชาติ พร้อมทั้งตกแต่งสถานที่อย่างสวยงามด้วยวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทำให้ทั่วทั้งตลาดมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย และเป็นกันเองตลาดใต้เคี่ยม แบ่งออกเป็น 7 โซนมีชาวบ้านจาก 4 ตำบล นำสินค้าเข้ามาขายประมาณ 100 ร้าน แบ่งเป็นสินค้าพื้นบ้านเชิงวัฒนธรรมของกินพื้นเมือง 72 ร้าน และตลาดของสด ๆ อีกประมาณ 30 ร้าน โดยยึดหลัก 1 หมู่บ้าน 1 ซุ้มร้าน ทุก ๆ ซุ้มร้านต้องใช้หลังคามุงจาก ชาวบ้านที่นำสินค้ามาวางจำหน่ายในตลาดใต้เคี่ยมจะไม่เสียค่าเช่าซุ้ม เสียแค่ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าดูแลความสะอาด ซุ้มละประมาณ 100 กว่าบาท ต่อสัปดาห์ โดยมีคณะกรรมการบริหารตลาดใต้เคี่ยมเป็นผู้บริหารดูแล แต่กรรมการทุกคนจะไม่มีรายได้จากตลาด” โดยสินค้าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่ชาวบ้านในพื้นที่นำมาขาย ไม่ว่าจะเป็นสินค้าทางการเกษตร สมุนไพร อาหารทะเลสด ๆ ผัก - ผลไม้ปลอดสารพิษ อาหารพื้นเมือง ขนมพื้นบ้านที่ทำทานได้ยาก เครื่องดื่ม สินค้าส่วนใหญ่ที่วางขายในตลาดใต้เคี่ยมเป็นผลิตภัณฑ์ของแต่ละชุมชน เช่น น้ำลูกชกในกระบอกไม้ไผ่ อาหารทะเลสด ๆ ขนมโบราณที่ทำกินได้ยากในปัจจุบัน และสินค้าพวกโอท็อปต่าง ๆ โดยเน้นเรื่องความสะอาด อร่อย และราคาที่เป็นธรรม ใครมีเงินแค่ 100 บาท ก็สามารถอิมมอร้อยในตลาดใต้เคี่ยมอย่างแน่นอน รวมไปถึงสินค้าแฮนด์เมดหลากหลายแบบนอกจากนี้ภายในตลาดใต้เคี่ยมก็ยังมีการจัดพื้นที่ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้นั่งพักผ่อน และทานอาหารกันอย่างชิล ๆ ได้เริ่มต้นไม่นานใหญ่อีกด้วยโดยชาวบ้านจะใส่อาหารและขนมในภาชนะที่ทำมาจากธรรมชาติเพื่อเป็นการลดขยะ และยังสามารถนำไปยังสลายนได้ง่ายกว่าพลาสติก อีกทั้งราคาของสินค้ายังไม่แพง เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะซื้อของฝากติดไม้ติดมือกลับบ้านใครที่คิดว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมเรื่องราคาสินค้า ที่กองอำนวยการจะมีเครื่องชั่งกลางของกระทรวงพาณิชย์ที่สามารถนำไปตรวจสอบได้ ส่วนด้านคุณภาพของอาหาร สาธารณสุขอำเภอก็จะส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจสอบสารปนเปื้อนโดยตลอดเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค (ตลาดใต้เคี่ยม ชุมพรตลาดชุมชนแห่งใหม่, 2564) ตลาดใต้



เคี่ยมเป็นตลาดที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบให้กับตลาดชุมชนอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี ตลาดใต้เคี่ยม ที่อำเภอละแม ที่อยู่ห่างจากอำเภอเมืองชุมพร 101 กิโลเมตร และยังสามารถเลยไปคู่น้ำพุร้อนหนึ่งเดียวของจังหวัดชุมพร คือ บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู ที่อยู่ห่างจากตลาดใต้เคี่ยมไม่มากนัก และไปเล่นน้ำที่น้ำตกจำปูนที่มีความสวยงาม นอกจากนั้น ก่อนเลิกตลาดในช่วงเย็นทุกวันอาทิตย์ บรรดาพ่อค้าแม่ค้าในตลาดใต้เคี่ยมจะร่วมกันร้องรำทำเพลงอย่างสนุกสนาน ซึ่งเป็นอีกกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถไปเที่ยวเล่นเยี่ยมชมกันได้เพลิดเพลินท่ามกลางวิฤตเศรษฐกิจที่กำลังถดถอยในขณะนี้ การรวมกลุ่มกันของชาวบ้านเพื่อพึ่งพาตนเองก่อนร้องขอความช่วยเหลือจากภาครัฐ ถือเป็นสิ่งที่หลายชุมชนกำลังร่วมกันทำอย่างจริงจัง ทำให้คนในชุมชนสามารถอยู่ดีกินดีได้แน่นอน และตลาดใต้เคี่ยมแห่งนี้ถือเป็นตัวอย่างความเข้มแข็งของชุมชน ที่ร่วมกันทำตลาดนัดเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจให้กับชุมชนควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงได้เป็นอย่างดี (ตลาดนัดชุมชนต้นแบบของชุมพร, 2564)

จากสถานการณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้คณะวิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตลาดใต้เคี่ยม อัตลักษณ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลอดถึงข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำข้อเสนอแนะเพื่อไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชนพื้นที่ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เกิดคุณค่าประโยชน์แก่วิถีชีวิต ชุมชน และสังคมประเทศชาติอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณค่าทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

### วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ขอบเขตของการวิจัย และขั้นตอนการวิจัยดังนี้



1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา โดยทบทวนจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3 ด้าน คือ ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม ด้านอัตลักษณ์ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2. ขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกมี 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มพระสังฆาธิการ ได้แก่ เจ้าคณะปกครอง และพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำนวน 4 รูป กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดใต้เคี่ยมจำนวน 5 คน กลุ่มนักวิชาการสังคมวิทยาและพัฒนาชุมชน จำนวน 3 คน กลุ่มนักวิชาการด้านวัฒนธรรมจำนวน 3 คน รวมทั้งหมดจำนวน 15 รูป/คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่วิจัยคือ ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในการศึกษาผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่ชุมชนตลาดใต้เคี่ยม เป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นตัวกำหนด กล่าวคือ ตลาดใต้เคี่ยมเป็นตลาดที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบให้กับตลาดชุมชนอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ตลาดวัฒนธรรมตั้งอยู่ที่ ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ท่ามกลางสวนยางอันร่มรื่นกว่า 7 ไร่ โดยมีการตกแต่งซุ้มร้านค้าด้วยวัสดุธรรมชาติพร้อมทั้งตกแต่งสถานที่อย่างสวยงามด้วยวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

#### **ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณค่าทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม**

การวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม

การวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย และการสนทนากลุ่ม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญวิถีชีวิตภูมิปัญญาจำนวน 5 คน โดยเน้นผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและมีความเที่ยงตรง พร้อมทั้งนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการวิเคราะห์ด้วย ซึ่งทำให้ทราบถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม ด้านอัตลักษณ์ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยมจำนวน 1 แหล่ง

#### **ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาศึกษาอัตลักษณ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม**

การวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย และการสนทนากลุ่ม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งหมดจำนวน 15 รูป/คน นำข้อมูลที่ได้จาก

ขั้นตอนที่ 1 คุณค่าทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3 ด้านมาศึกษาอัตลักษณ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

### ขั้นตอนที่ 3 การเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนตลาดใต้เคียม

การวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 มาประกอบการวิเคราะห์ และจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพระสังฆาธิการ ได้แก่ เจ้าคณะปกครอง และพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำนวน 4 รูป กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคียมจำนวน 11 คน รวมทั้งหมดจำนวน 15 รูป/คน โดยเน้นผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนตลาดใต้เคียม ซึ่งทำให้ทราบถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำนวน 1 แหล่ง เพื่อให้ทราบถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาศึกษาอัตลักษณ์และกิจกรรม รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนตลาดใต้เคียม

## ผลการวิจัย

1. คุณค่าทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคียม วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลนำเสนอโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์สามารถสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

1.1 ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม ตลาดใต้เคียมมีการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีความงามทางศิลปวัฒนธรรม มีความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง “วัฒนธรรมประเพณี มีความสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกับชุมชนท้องถิ่น สร้างให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคียม และสามารถสร้างความยั่งยืนในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์การสร้างจิตสำนึก และการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยวการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้นำทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในชุมชนมาเป็นจุดเด่น” (พระครูปริยัติกิจวิธาน, 2565) และพัฒนาเป็นกิจกรรมจึงเห็นได้ว่า “การคงอยู่ของวิถีชีวิตชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนให้คงอยู่ตลอดไป ถือเป็นจุดเด่นที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ในวัฒนธรรมและเข้ามาสัมผัสในทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ด้วย” (พระครูวิเชียร ปัญญาภรณ์, 2565)

1.2 ด้านอัตลักษณ์ ตลาดใต้เคียม “มีการส่งเสริมอัตลักษณ์โดยใช้บรรพบุรุษจากธรรมชาติและใช้วัสดุท้องถิ่นที่ผลิตจากวิถีชีวิตชุมชนชาติ เช่น ใบตอง กะลามะพร้าว ปลีกล้วย” (พระอนุสรณ์ อนุตตโร, 2565) “มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่สร้างภาพลักษณ์การเป็นตลาดที่มีอาหารและสินค้าพื้นบ้าน ตลาดใต้เคียมความเป็นเอกลักษณ์ด้าน



วิถีชีวิต ภูมิปัญญา” (วิสิทธิ์ น้อยไชยา, 2565) ตลอดจนการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม “เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่น่าสนใจโดยเฉพาะมีต้นเคี่ยมกระจายอยู่โดยรอบซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ท้องถิ่นของอำเภอละแม รวมทั้งมีระบบการจัดการภายใต้กฎระเบียบของคณะกรรมการที่ดูแลโดยชมรมก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน” (ดุสิต พรหมเรือง, 2565)

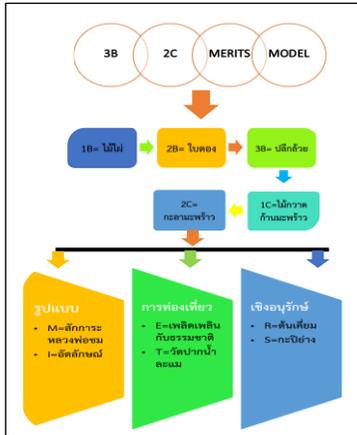
1.3 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ “มีบ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู ที่อยู่ห่างจากตลาดใต้เคี่ยมไม่มากนัก มีน้ำตกจำปูนที่มีความสวยงามมาก” (สุชาติ แสงอรุณ, 2565) “และเย็นทุกวันอาทิตย์ พ่อค้าแม่ค้าในตลาดใต้เคี่ยมจะร่วมทำกิจกรรมร้องรำทำเพลงอย่างสนุกสนาน (เที่ยงธรรม ทับท่อม, 2565) และการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกิจกรรม และการบริการ” (สุพรรณ น้อยพิน, 2565)

2. อัตลักษณ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม “มีการตกแต่งซุ้มร้านค้าด้วยวัสดุธรรมชาติ พร้อมทั้งตกแต่งสถานที่อย่างสวยงามด้วยวัสดุที่อยู่ในท้องถิ่นโดยยึดหลัก 1 หมู่บ้าน 1 ซุ้มร้าน” (อดิศักดิ์ เขมากรณ์, 2565) “ทุก ๆ ซุ้มร้านต้องใช้หลังคามุงจาก สินค้าที่ชาวบ้านในพื้นที่นำมาขาย ไม่ว่าจะเป็นสินค้าทางการเกษตร สมุนไพร อาหารทะเลสด ๆ ผัก - ผลไม้ปลอดสารพิษ อาหารพื้นเมือง ขนมพื้นบ้านที่หาทานได้ยาก อีกทั้งที่อยู่ห่างจากอำเภอเมืองชุมพร 101 กิโลเมตร” (สายันต์ นาคแก้ว, 2565) “ดูบ่อน้ำพุร้อนหนึ่งเดียวของจังหวัดชุมพร คือ บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู ที่อยู่ห่างจากตลาดใต้เคี่ยมไม่มากนัก และไปเล่นน้ำที่น้ำตกจำปูนที่มีความสวยงามมาก” (จตุวิทย์ ดิษฐ์นวล, 2565) “ในช่วงเย็นทุกวันอาทิตย์ บรรดาพ่อค้าแม่ค้าในตลาดใต้เคี่ยมจะร่วมกันร้องรำทำเพลงอย่างสนุกสนาน ซึ่งเป็นอีกกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถไปเที่ยวเล่นเอนกสนทนกันได้เพลิดเพลิน” (สุวิทย์ หนูทอง, 2565) “เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม” (สุจิตรา คงสนิท, 2565) ซึ่งอัตลักษณ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยมดังกล่าวนี้ทำให้เกิดลักษณะการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สื่อผ่านลักษณะทางวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวแบบชุมชนตลาดใต้เคี่ยม นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อพื้นที่มีขนาดกว้างและตกแต่งพื้นที่อย่างน่าสนใจ และความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

### 3. เสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม

#### รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นอัตลักษณ์ในชุมชนมาส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน



วัตถุประสงค์ คุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชน เป็นการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ความงามทางศิลปวัฒนธรรม ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง วัฒนธรรมประเพณี ความสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกับชุมชนท้องถิ่นเป็นความเข้มแข็งของชุมชน อย่างยั่งยืน

#### ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม

1. ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม
2. ด้านอัตลักษณ์
3. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ภาพที่ 1 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม

### อภิปรายผล

#### 1. คุณค่าทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม

1.1 ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม พบว่า ตลาดใต้เคี่ยมมีการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีความงามทางศิลปวัฒนธรรม มีความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง วัฒนธรรมประเพณี มีความสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกับชุมชนท้องถิ่น สร้างให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม และสามารถสร้างความยั่งยืนในการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยวการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้นำทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในชุมชนมาเป็นจุดเด่น และพัฒนาเป็นกิจกรรมจึงเห็นได้ว่าการคงอยู่ของวิถีชีวิตชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนให้คงอยู่ตลอดไป ถือว่าเป็นจุดเด่นที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ในวัฒนธรรมและเข้ามาสัมผัสในทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ (สมภพ สายมา, 2552) การวิจัยเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน บ้านศรีนาป่าน ตำบลเรือง อำเภอมือเมือง จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่าชุมชนได้รับการฝึกอบรมและเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากหน่วยงานต่าง ๆ พร้อม



กับได้นำองค์ความรู้ด้านภูมิสังคมมาประยุกต์ใช้โดยนำสภาพแวดล้อมที่เป็นภูมิประเทศที่ยังคงไว้เป็นธรรมชาติมาจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการด้านต่าง ๆ เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนในการที่จะมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชนเอง และมีกิจกรรมนันทนาการทางการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน จำนวน 8 กิจกรรมหลัก คือ 1) กิจกรรมศึกษาพืชพรรณไม้ในป่าธรรมชาติ 2) กิจกรรมศึกษาการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า 3) กิจกรรมถ่ายรูปชมวิถีธรรมชาติ 4) กิจกรรมฟังเสียงนกร้อง ดูนก ธรรมชาติบนป่าดอยหลวงป่าเมี่ยงเขาสูงสลับซับซ้อน 5) กิจกรรมศึกษาสมุนไพรป่า ท้องถิ่น (สมุนไพรภูมิปัญญาพื้นบ้าน) 6) กิจกรรมประกอบอาหารป่าพื้นเมืองท้องถิ่น (วัฒนธรรมชุมชน) 7) กิจกรรมเล่าขานตำนานโบราณ 8) และกิจกรรมนันทนาการรอบกองไฟ และกิจกรรมการเข้าค่ายพักแรม เป็นต้น ผลจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชนพบว่า ชุมชนได้ร่วมกันวิเคราะห์พื้นที่และได้นำทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นมาเป็นจุดเด่น และพัฒนาเป็นกิจกรรม ทำให้เกิดความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น โดยจะเห็นได้จากความสามัคคีในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น และเกิดจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ประชาชนมีรายได้จากนักท่องเที่ยวเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

1.2 ด้านอัตลักษณ์ พบว่า ตลาดใต้เคี่ยมนั้นมีการส่งเสริมอัตลักษณ์ โดยใช้บรรจุกัญญาจากธรรมชาติและใช้วัสดุท้องถิ่นที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบตอง กะลามะพร้าว ปลีกกล้วย กระจอกไม้ไผ่ ใบบัว ซึ่งล้วนเป็นวัสดุธรรมชาติจากในชุมชน นับเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของตลาดใต้เคี่ยมที่สร้างความประทับใจ สร้างภาพลักษณ์ให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม ตลอดจนการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม เนื่องจากพื้นที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่น่าสนใจโดยเฉพาะมีต้นเคี่ยมกระจายอยู่โดยรอบซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ท้องถิ่นของอำเภอละแม รวมทั้งมีระบบการจัดการภายใต้กฎระเบียบของคณะกรรมการที่ดูแลโดยชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ (จิตตินุช วัฒนะ, 2555) การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเพื่อกำหนดอัตลักษณ์ถนนวัฒนธรรม (ถนนคนเดิน) ของจังหวัดพิษณุโลก” ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายต่อกันกำหนดอัตลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลกมีความคล้ายคลึงกันระหว่างประชากร 2 กลุ่ม โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเห็นว่าอัตลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลก คือ 1. พระพุทธชินราช 2. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช 3. น้ำตก และ 4. ก๋วยเตี๋ยวห้อยขา มีสินค้า OTOP ประชาชนและผู้ประกอบการสินค้า OTOP เห็นว่ากล้วยตาก และสุนัขบางแก้วเป็นอัตลักษณ์ของพิษณุโลก นอกจากนี้การรับรู้ของประชากร 2 กลุ่มไม่ได้กล่าวถึงพระนางพญาไถ่ชนพระนเรศวรและดนตรีม้งละ ซึ่งปรากฏอยู่ในข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตราจังหวัดพิษณุโลก ภายใต้อัตลักษณ์ถนน



วัฒนธรรมเพื่อสร้างการรับรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลกที่จะส่งผลให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้ประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

1.3 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า มีบ่อน้ำร้อนถ้าเขาพลู ที่อยู่ห่างจากตลาดใต้เคียงไม่มากนัก มีน้ำตกจำปูนที่มีความสวยงาม และเย็นทุกวันอาทิตย์ รวมทั้งมีลานวัฒนธรรม ให้ลูกหลานมีเวทีในการแสดงออก หนึ่งตระกูล มโนราห์ เพลงพื้นบ้านเป็นต้น พ่อค้าแม่ค้าในตลาดใต้เคียงจะร่วมทำกิจกรรมร้องรำทำเพลงอย่างสนุกสนานและการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกิจกรรม และการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ (ปิรันธ ซิมโซติ, 2559) การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง เป็นการสร้าง หรือการเพิ่มมูลค่าให้แก่ทรัพยากรที่มีอยู่ให้สูงที่สุด ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ หรือวัฒนธรรม นำมาสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์ ออกมาเป็นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าหรือบริการการท่องเที่ยวใหม่ๆ โดยความร่วมมือจากทั้งผู้ประกอบการ และชุมชน โดยสามารถสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ และเพิ่มทักษะให้แก่นักท่องเที่ยวได้

## 2. อัตลักษณ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคียง

2.1 อัตลักษณ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคียง พบว่า มีอัตลักษณ์และกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคียงเป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของตลาดใต้เคียงเพื่อส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรม โดยใช้บรรพบุรุษจากธรรมชาติและใช้วัสดุท้องถิ่นที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบตอง กะลามะพร้าว ปลีกกล้วย กระบอกลำไย ใบบัว ซึ่งล้วนเป็นวัสดุธรรมชาติจากในชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาท่องเที่ยวในก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต นำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ มีความโดดเด่น น่าสนใจ อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคียง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ (ฐิรชญา มณีเนตร, 2557) การวิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ” ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางสถาปัตยกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความศรัทธา แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม และอาหารพื้นเมืองใช้บรรพบุรุษจากธรรมชาติและใช้วัสดุท้องถิ่นที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของพื้นที่โดยประยุกต์ใช้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว และผลกระทบที่เกิดขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ การท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน



### 3. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ความแตกต่างจากรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมดังนี้ โดยที่มีชื่อว่า “3B 2C MERITS MODEL” ประกอบด้วย 1) B1= bamboo (ไม้ไผ่) คือ ส่งเสริมอัตลักษณ์โดยใช้บรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติและใช้วัสดุท้องถิ่นที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ ใช้ไม้ไผ่เป็นกระบอกน้ำแทนแก้วและถุงพลาสติก ชุมชนสามารถใช้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน คนในชุมชนต้องสามารถจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาได้อย่างเป็นระบบ สามารถถ่ายทอด ทักษะ ความสามารถได้อย่างยั่งยืน 2) B2= Banana leaf (ใบตอง) คือ มีการใช้วัสดุท้องถิ่นที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติใช้ใส่อาหารแทนกล่องโฟม ทำให้เกิดการตัดแปลงหรือประยุกต์ให้เข้ากับบริบทในปัจจุบันได้ 3) B3= Banana blossom (ปลีกล้วย) คือ ใช้วัสดุท้องถิ่นที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติใช้บรรจุอาหารแทนกล่องโฟม ถุงพลาสติก ทำให้เกิดการตัดแปลงหรือประยุกต์ให้เข้ากับบริบทในปัจจุบันได้ 4) C1= Coconut shell (กะลามะพร้าว) คือ ใช้วัสดุท้องถิ่นที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติใช้ใส่อาหารแทนจาน กล่องโฟม ทำให้เกิดการตัดแปลงหรือประยุกต์ให้เข้ากับบริบทในปัจจุบันได้ 5) C2= Coconut broom (ไม้กวาดก้านมะพร้าว) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตวัสดุใช้เองในชุมชน ก่อให้เกิดนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ 6) M= Make a pilgrimage to (สักการะ) คือ กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสักการะหลวงพ่อชม นิ้วเพชร ที่วัดปากน้ำละแม ก่อให้เกิดประชาชนเกิดความศรัทธาทางพุทธศาสนา ด้ายการจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง 7) E= Enjoyment (เพลิดเพลิน) คือ เพลิดเพลินกับธรรมชาติตลาดใต้เคี่ยม ทะเลสวยงาม 8) R= Resak tembaga (ต้นเคี่ยม) คือ มีต้นเคี่ยมล้อมรอบซึ่งเป็นชื่อและอัตลักษณ์ ของตลาดใต้เคี่ยมอันก่อให้เกิดการส่งเสริมต่อการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดใต้เคี่ยม 9) I = Identity (อัตลักษณ์) คือ คุณลักษณะเฉพาะตัว ที่บ่งบอกหรือมีความซึ่ซัดของตลาดใต้เคี่ยม เช่น อาหารพื้นบ้าน วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ไม่มีทั่วไป 10) T = Temple (วัดปากน้ำละแม) คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 11) S = Shrimp paste (กะปิย่าง) คือ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเคย หรือกุ้ง ด้วยการหมักกับเกลือในอัตราส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการย่อยสลายและมีรสเค็ม กะปิเป็นวัฒนธรรมอาหาร การผลิตกะปิย่างในกะลามะพร้าวขาย (เคยจี) ก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนของตลาดใต้เคี่ยม ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ (ศิวินิต อรรถวุฒิกุล, 2560) การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของจังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษามีความพร้อมในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แนวโน้มมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นระดับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงศาสนา 2) การพัฒนาแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาได้รูปแบบมีชื่อเรียกว่า “MADANA Model” มีองค์ประกอบย่อย

ได้แก่ 1) M = Managing to Tourism (การจัดการการท่องเที่ยว) 2) A = Attraction for Tourism (สิ่งที่ดึงดูดใจในการท่องเที่ยว) 3) D = Diversity of Tourism (ความหลากหลายของการท่องเที่ยว) 4) A = Activity of Tourism (กิจกรรมทางการท่องเที่ยว) 5) N = Networking of Tourism (เครือข่ายการท่องเที่ยว) และ 6) A = Amenity of Tourism (ความประทับใจในการท่องเที่ยว) 3) การประเมินความรู้ของกลุ่มเป้าหมายจากการอบรม

### สรุป/ข้อเสนอแนะ

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ที่สร้างขึ้นในครั้งนี้เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม ด้านอัตลักษณ์ และด้านกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ กลุ่มพระสงฆ์ 3 รูป ได้แก่ เจ้าคณะปกครอง และพระสงฆ์ระดับเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำนวน 4 รูป กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม จำนวน 11 คน รวมทั้งหมดจำนวน 15 รูป/คน ทำให้ผู้วิจัยสามารถ ยกร่างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม ที่มีชื่อว่า “3B 2C MERITS MODEL” ซึ่งมีองค์ประกอบด้วยย่อสำหรับการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม ดังนี้ 1) B1= bamboo (ไม้ไผ่) 2) B2= Banana leaf (ใบตอง) 3) B3= Banana blossom (ปลีกล้วย) 4) C1= Coconut shell (กะลามะพร้าว) 5) C2= Coconut broom (ไม้กวาดก้านมะพร้าว) 6) M= Make a pilgrimage to (สักการะ) 7) E= Enjoyment (เพลิดเพลิน) 8) R= Resak tembaga (ต้นเคี่ยม) 9) I= Identity (อัตลักษณ์) 10) T= Temple (วัดปากน้ำละแม) 11) S= Shrimp paste (กะปิย่าง) จากผลการวิจัยที่ได้รูปแบบ “3B 2C MERITS MODEL” ดังนั้นประชาชนในชุมชนที่เกี่ยวข้องใน ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ควรนำไปจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา และยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร รวมถึงการขับเคลื่อน “3B 2C MERITS MODEL” ให้เกิดขึ้นในจังหวัดชุมพรอย่างจริงจัง เพื่อเป็นแนวทางและการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้ประชาชนสามารถจัดการกระบวนการตามหลักการจัดการการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ อันส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของตำบลในการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม ด้านอัตลักษณ์ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน



## เอกสารอ้างอิง

- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2564). ยุทธศาสตร์จังหวัดชุมพร. เรียกใช้เมื่อ 17 มกราคม 2565 จาก <http://tourism-dan1.blogspot.com>.
- จตุวิทย์ ดิษฐ์นวล. (18 มกราคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)
- จิตตินุช วัฒนะ. (2555). การศึกษาเพื่อกำหนดอัตลักษณ์ถนนวัฒนธรรม (ถนนคนเดิน)ของ จังหวัดพิษณุโลก. เรียกใช้เมื่อ 17 มกราคม 2565 จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php>.
- ฐิรชญา มณีเนตร. (2557). อัตลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดุสิต พรหมเรือง. (15 ธันวาคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)
- ตลาดใต้เคี่ยม ชุมพรตลาดชุมชนแห่งใหม่. (2564). ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.nesdc.go.th/download/article/article>
- ตลาดนัดชุมชนต้นแบบของชุมพร. (2564). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. เรียกใช้เมื่อ 7 มกราคม 2565 จาก <https://www.technologychaoban.com>
- ทองศักดิ์ วิกุล. (2547). การศึกษาการรับรู้ของชุมชนต่อคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมในเขตเมือง กรณีศึกษา เขตเทศบาลนครลำปาง”. ใน รายงานวิจัย. พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เที่ยงธรรม ทับท่อม. (18 มกราคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)
- ปรีดิ์ ชิมโชติ. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. เรียกใช้เมื่อ 17 มกราคม 2565 จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/>.
- พรหมภัสสร ชุณหบุญญทิพย์. (2560). การท่องเที่ยวชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พื้นที่ลุ่มน้ำหนองไขหวาน บ้านดอนแดง อำเภอศรีสงคราม จังหวัด นครพนม. วารสารการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 13(2), 30-34.
- พระครูปริยัติกจิวิธาน. (11 ธันวาคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูวิเชียร ปัญญาภรณ์. (11 ธันวาคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)



- พระอนุสรณ์ อนุตตโร. (11 ธันวาคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)
- วิสิทธิ์ น้อยไชยา. (15 ธันวาคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)
- วีระพล ทองมา. (2559). การท่องเที่ยวโดยชุมชน สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในเขตที่ดินป่าไม้. เรียกใช้เมื่อ 17 มกราคม 2565 จาก [www.dnp.go.th/fca16/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc](http://www.dnp.go.th/fca16/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc)
- ศิวินิต อรรถวุฒิกุล. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของจังหวัดราชบุรี. เรียกใช้เมื่อ 17 มกราคม 2565 จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/>.
- สมภพ สายมา. (2552). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน บ้านศรีนาป่าน ตำบลเรือ อำเภอมือง จังหวัดน่าน. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สายันต์ นาคแก้ว. (20 ธันวาคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)
- สุจิตรา คงสนิท. (18 มกราคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)
- สุชาติ แสงอรุณ. (15 ธันวาคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)
- สุพรรณ น้อยพิน. (20 ธันวาคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)
- สุวิทย์ หนูทอง. (18 มกราคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)
- อดิศักดิ์ เขมากรณ์. (20 ธันวาคม 2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร. (พระอธิการกฤษณา ขนติธมโม, ผู้สัมภาษณ์)